

ESMA-İ HÜSNA

(Allah'ın Güzel İsimleri)

Es-Semî

Hazırlayan

Abdullah Cahit ÇULHA

A) GİRİŞ

Allah'ın bu güzel isimlerini, onların mesajlarını anlayıp anlatmak muhakkak ki kolay bir iş değil; hele bizim haddimiz hiç değil.. Yalnız sizlere şunu itiraf etmek isterim ki kendi çapımızda,kendi araştırmalarım ölçüsü dâhilinde anlatmaya çalıştım.Muhakkak ki hatalarım vardır, noksanlarım vardır; onun için sizlerden peşinen özür diliyor, yüce Rabbimin sonsuz affına sığınıyorum. Makalemin hazırlanmasında kaynak olarak kullandığım eserleri yazan ve bana yardımcı olan tüm hocalarımın, Allah razı olsun. Gerek bu dünyada gerekse ahirette bu güzel isimler her zaman yâr ve yardımcıları olsun.

Bu makalenin tüm arkadaşlara faydalı olmasını dilerim...

99 İSİM ŞUNLARDIR

Hüvallahüllezi lâ ilahe illâ Hu

er-Rahmân, er-Rahîm, el-Melik, el-Kuddûs, es-Selâm, el-Mü'min, el-Müheymin, el-Azîz, el-Cebbâr,el-Mütekebbir, el-Hâlık, el-Bâri', el-Musavvir, el-Gaffâr, el-Kahhâr, el-Vehhâb, er-Rezzâk, el-Fettâh,el-Alîm, el-Kâbid, el-Bâsıt, el-Hâfid, er-Râfi, el-Muiz, el-Müzill, el-Basîr, es-Semi',el-Hakem, el-Adl, el-Lâtîf, el-Habîr, el-Halîm, el-Azîm, el-Gafûr, eş-Şekûr, el-Aliyy,el-Kebîr, el-Hafîz, el-Mukît, el-Hasîb, el-Celîl, el-Kerîm, er-Rakîb, el-Mücîb, el-Vâsi',el-Hakîm, el-Vedûd, el-Mecîd, el-Bâis, eş-Şehîd, el-Hakk, el-Vekîl, el-Kaviyy, el-Metîn,el-Veliyy, el-Hamîd, el-Muhsî, el-Mübdî, el-Muîd, el-Muhyî, el-Mümît, el-Hayy, el-Kayyûm,el-Vâcid, el-Mâcid, el-Vâhid, es-Samed, el-Kâdir, el-Muktedir, el-Mukaddim, el-Muahhir, el-Evvel,el-Âhir, ez-Zâhir, el-Bâtın, el-Vâli, el-Müteâlî, el-Berr, et-Tevvâb, el-Müntakim, el-Afüvv,er-Raûf, Mâlikü'l-Mülk, Zü'l-Celâli ve'l-İkrâm, el-Muksit, el-Câmi', el-Ganiyy, el-Muğni, el-Mâni',ed-Dârr, en-Nâfi', en-Nûr, el-Hâdi, el-Bedî', el-Bâkî, el-Vâris, er-Reşîd, es-Sabûr. (CC)

B) ES-SEMÎ' İsmi Celalinin Arka Planı

Es-Semî', Allah (c.c.) 99 isminden bir tanesidir. Lügat manası,“gizli-açık, alçak-yüksek, küçük-büyük, her varlığın bütün seslerini ve hareketlerini duyan, her sesi, her yalvarış ve yakarışı dinleyip işiten” anlamına gelmektedir. Cenabu Hakk'ın görmek için göze ihtiyacı olmadığı gibi, işitmek için de kulağa veya herhangi bir duyma, dinleme cihazına ihtiyacı yoktur. O'nun duymasının sınırı yoktur. Kâinatta bulunan canlı-cansız, küçük-büyük bütün varlıkların en küçük hareketlerini, en hafif seslerini ve fısıltılarını duyar.Yalvarış ve yakarışlarını, ağlayıp inleyişlerini, kalplerinden ve kafalarından geçirip ifade etmekte zorlandıklarını... Kısacası her şeyi duyar, işitir ve ihtiyaçlarını görür. Bu bakımdan“Es-Semî'” ismi Allah (c.c.) ü teâlânın zâtî sıfatlarındanır.Yüce Allah (c.c.) gecenin o ıssız ve sessiz karanlığında, sert taş üzerinde yürüyen kara karıncanın ayak sesini işitir. İşte bunun bilinci içinde olan bir insan; gâyet dikkatli ve basiretli olup, yalandan,iftiradan, gıybetten; yılandan kaçır gibi kaçmalıdır.Peygamber Efendimizin şu değerli uyarısı kulaklarımıza küpe olmalıdır:“Allah (c.c.) ya ve Âhret gününe iman eden kimsenin ya

hayır söylemesi ya da susması...” gereklidir. Bir Allah (c.c.) dostu da bunu şu satırlarla dile getirmiştir.

Hâşâ zulmetmez kuluna hüdâsı

Herkesin çektiği kendi cezası

Yine Kaşgarlı Mahmut'un şu veciz kelamı, “Dil ile düğümlenen,diş ile çözülmez.” Bir duyanın, bir bilenin bizi dinlediğini hiç unutmadan;elimize, dilimize, gözümüze sahip olmalıyız. Her duadan sonra söylenen “Âmîn!” duanın kabulü için söylenen sözcüktür.Çünkü kul bilir ki kim Rabbine bir dua ederse o duanın bir işiteni,bir kabul edeni vardır. Kul da duasının kabulü için “Âmîn!” der.İslâm inançlarına göre Peygamber (s.a.v), Fatiha suresini okurken“Ve le'd-dâllîn”154 deyince, Cebrâil kulağına “Âmîn!” demesini fısıldamış.O günden bugüne, Fatiha suresi, bitince cemaat“Âmîn!” diyerek, “Rabbim duamızı işit ve kabul et!” diye niyaz etmektedir.Günlük yaşantımızda devam eden,

içinde yaşadığımız şu dünya âlemindeki bütün hâdiseler, onun El-Esmâü'l- Hüsnâ'nın bir tecellisidir. Mü'min, onu bu isim ve sıfatlarla tanımaya çalışırsa; kâinatta olup biteni okur. İşte o zaman ilâhî mağfirete¹⁵⁵mazhar olup, vuslat¹⁵⁶ kapısına varmış olur.Allah (c.c.) bütün bu isim ve sıfatlarından birazını kullarına ihsan için buyurmuştur. Fakat şu üç sıfatı kullarına bahşetmemiş kendisine mahsus tutmuştur. Bu üç sıfat canlı veya cansız hiçbir mahlûkatta mevcut değildir. Yaratmak: Allah (c.c.) tan başka hiç kimse yoktan hiçbir şeyi var edemez. Yaratmak yalnız ve yalnız Allah (c.c.) ya mahsustur. Kibriyâ: Büyüklük ve üstünlük demektir.Allah (c.c.) tan başka büyük yoktur. En büyük O'dur. Onun için kibirlenip büyüklük taslayanları sevmez. Hatta şöyle buyurmaktadır.Bütün günahlara sıfatlarımla, kibirlilere ise zatımla düşmanımdır.Ġanı olmak: Başkalarına muhtaç olmamak, her şeyin O'na muhtaç olduğunu bilmek demektir. Rabbu'l-Âlemîn, Kur'an'ın,Tâhâ suresi, 46. âyetinde, "İşitir ve görürüm" diyerek kendi şahsını nadir olarak ileri sürdüğü âyetlerden biridir. Yine kitabımız Kur'an-ın, Hazreti İbrahim ile babası arasında geçen bir konuşmayı nakleden Meryem suresi, 42. âyette, "Babacığım! İşitmeyen ve görmeyen şeylere niçin tapıyorsun?" sorusuna muhatabın herhangi bir cevap verememesi, ibadetin ancak Semi' ve Basîr olan Allah (c.c.) ya yapılacağını, çünkü o vasfın yalnız ve yalnız Allah(c.c.) ya mahsus olduğunun altı çizilmektedir. Hazreti İbrahim gerçekten doğruluktan ayrılmayan, her vakit doğru hareket eden bir Peygamberdi. Onun için, Hazreti İbrahim için o Allah (c.c.) Halîli'dir.Sıdkı¹⁵⁷ bütün bir Peygamberdir. Yüce Allah (c.c.) ona, "Senbenim Halîlimsin."¹⁵⁸ buyurmuştur.

C) ÂYETLER VE HADİSLERİN IŞIĞINDA ES-SEMÎ' (C.C)

Âyetler yönünden Es-Semî' esmâsını incelediğimizde görürüz ki, Rabbu'l-âlemîn şöyle buyuruyor: "Ey Muhammed! Hatırla kibir zamanlar Hazreti İbrahim'in babası Âzer'e, kendisini Hak yoluna davet etmek için demişti ki: Ey babacığım! İbadet sırasında senin övgün ve yalvarmalarını işitmeyen, huzurundaki tevazu ve saygıyı görmeyen, sana dünya ve Âhirette hiçbir fayda sağlamayan Allah (c.c.) azabını senden uzaklaştırmayan şeylere niçin tapıyorsun?"demekle sizin taptığınız, elinizle yaptığınız bu putlar, kendilerine faydaları yok ki size olsun. Hâlbuki Allah (c.c.) yarattığı bütün canlı ve cansız her yaratığın kendisine yönelttiği, yaptığı bütün istek ve duaları aynı anda işitir ve icabet eder. Namaz kılanlar için kullanılan "Rabbenâ Leke'l-Hamd" (Allah (c.c.)), kendisine hamd edeni işitti), demeleri Allah (c.c.) mü'minlerden hamdedenlerin hamdlarını kabul ettiğinin bildirilmesidir. Allah (c.c.) görmesi göz ile değildir, işitmesi kulak ile değildir.Kur'an-ı Kerîm'de geçen "Yedullâh"¹⁵⁹ kelimesindeki "Yed" hiçbir zaman organ olan "el" anlamında değildir "İstivâ" da "oturmak"anlamında mecazidir. Yani "Allah (c.c.) arşın hâkimidir." âyetinde"istivâ", "egemendir" anlamındadır "Oturdu" anlamındaki bir ifade, mecazidir. Te'vili gerektirir. Allah (c.c.) ü teâlâyı en iyi tanıyan, onun eserlerini kâinattaki nizam ve intizamı, ondaki ince ve eşsiz sanatı görüp, Allah (c.c.) ü teâlânın büyüklüğü ve yüceliğikarşısında hayran olup hayrete düşen kimsedir.

Dünya bir derya-ı deniz
İnsanlar bu denizde yolcu
Gemi takvâ, Âhret ise sahil

Akıllı insan, bu ucu sonu olmayan dünya denizine takva gemisi ile çıkarsa, o gemideki bütün yolcular Âhret sahiline sapaşağlam varırlar. Ama bir de şeytanın gemisi var, takva gemisinden şatafatlı,oyalı, boyalı, sazlı, sözlü, içkili, kumarlı, işveli, zinalı... İşte ogemiği tercih edenler denizde batar, dalgalara karışıp kaybolurlar.Yüce yaratıcımız takva gemisine binen "kulumun bakan gözü, işiten kulağı, tutan eli olurum!" diyor. Yine "bana bir adım atana,ben yedi adım atarım, bana yürüyerek gelene ben koşarak giderim!"diye buyuruyor. Ancak kul istemeli ve ne istediğini bilmeli.Bakınız şu ibret verici hikâye bu konuya nasıl bir açıklık getiriyor:

Osman Bedreddîn,¹⁶⁰ dokuz yaşında Hafîz oldu. Meşhur lakabı"Hâfîz" dır. Gençliğinde bütün vakitlerini, ilme tahsis etti. Zâhiriilimleri¹⁶¹ öğrendi. Tefsir, fıkıh, hadis... Ve bir gün, hocası Mehmet Tahir Efendi evine çağırıldı onu bir gün "Hafîz!" dedi "Sana, bütün bildiklerimi öğrettim. Bendeki bilgilerin hepsini aldın. Benden bu kadar, sana tavsiyem, daha 'büyük âlim' bul, onun dersine devam et!" Hafîz Osman ayrılmak istemediyse de, "peki!"dedi mecburen. Elini öpüp ayrıldı medreseden. İyi de, o büyük âlimi nerede bulacaktı? Bulmak için ne yapacaktı? Odasında için için ağlıyor "Dertliyim,

derdim derin. Derdime derman için sana geldim yâ Mu'în!" diye Rabbine yalvarıyordu. İşte o, تنها köşesinde kendisini yetiştirecek bir âlimi bulmak için Rabbine yalvarırken, Hak teâlâ onun bu dileğini "Gönül ehli" birine duyurdu. Buhârâ'da, Seyyid Ahmed Merâmî 162 Hazretlerine... Mübarek, camide ders verirken duymuştu bu içli yakarışı. Bildiğimiz kulakla değil tabii ki... "Kalp kulağıyla" 163 işitmişti bunu... Ve bıraktı dersi. O gün ayrıldı Buhârâ'dan. Manevî işareti almıştı çünkü... Sessizce çıktı yola... İlâhî irade ile Erzurum istikametine doğru gidiyordu. Çünkü Osman Bedreddin onu orada bekliyordu. Onun bu ânî ayrılışına, çok üzüldü cemaat. Zira çok seviyorlardı kendisini. Anlayamadılar niçin gittiğini? Lakin kalp gözü açık olanlar, onları teselli ettiler "Hak dostlarının işlerine akıl ermez." dediler "Onların her işinde bir hikmet vardır. Hocamız da mutlaka manevî bir işaret almıştır." Bu zat, ince, uzunca boylu, beyaz sakallı, sevimli bir zattı. Uzun bir yolculukla vardı Hasan Kale'ye... Oradan da "BevelKâsım" köyüne. Orada Osman Bedreddin ile buluştular. Demek ki Rabbimiz her an bizden, "ya kulum, söyle ne istiyorsan, vereyim!" diye haber bekliyor. Resulullah Efendimiz bir gün ashabına şöyle buyurmuşlardır "Allah (c.c.) ya günahsız bir dille dua edenin Allah (c.c.) duasını kabul eder." dinleyenler ya Resulullah günahsız dili nereden bulalım.

Bu söz üzerine Resulullah şöyle izah buyurdular: "Sizin diliniz kendiniz hakkında günahlıdır. Ama din kardeşinizin hakkında günahı yoktur. Binaenaleyh siz kardeşinize dua edin, onlarda size dua etsinler. Böylece günahsız dille dua etmiş olursunuz." duanın en makbulü, başkasının iyiliği için yapılan duadır diye buyurmuşlardır. Es-Semî' esmâsının bu kısmını yine kıymetli Peygamber Efendimizin çok okuduğu bir dua ile bitirelim: "Allah'ım! En hayırlı ömrümü, ömrümün son kısmı yap. Amellerimin en hayırlısını, son amellerim yap. Sana kavuştuğum günü, günlerimin en hayırlısı yap!"

D) ES-SEMÎ' (c.c) ESMÂSININ İNSANA VERDİĞİ MESAJ

Allah (c.c.) göğüslerdeki bütün gizlilikleri bilir. Bütün fısıltıları işitir. Hiçbir şey O'na gizli kalmaz, dedik. Yalnız şu noktayı hiçbir zaman unutmamamız lazımdır ki oduyar. Ama bizim gibi kulakla değil. Yapar, ama elle değil. Konuşur, ama dille değil. O, insanlarda mevcut olan bu azalardan münezzeh ve müberrâdır. O'nun işitmesi ve duyması bizimkine

benzemez, bambaşkadır. İşte o sır "Es-Semî'" esmâsında gizlidir. Bizim görmemiz, işitmemiz Allah (c.c.) bu esmâsının bir zerresinin biz insanlarda tecellî etmesi, bizi gördürür, işittirir, yaptırır hâle getirmiştir. İbrahim Hakkı Hazretleri Rabbimizdeki bu ilâhî sırrı şöyle dile getiriyor:

Bulunmaz Rabbimin zıddı ve niddi, misli âlemde
Ve surette münezzehdir, mukaddestir. Teâlullâh
Şerîki yok, berîdir doğmadan doğurmadan ancak
Ehad'dir; küfrü yok, ihlâs içinde zikreder Allah (c.c.)
Yemez, içmez, zaman geçmez berîdir cümleden Allah (c.c.)
Ne göklerde, ne yerlerde, ne sağ u sol, ne ön arkada

Rabbu'l-âlemîn nasıl bizim yalvarış ve yakarışlarımızı, gece gündüz demeden, 24 saat ve her dakika işitip dinliorsa, bizimde kendi kelâm-ı ilâhîsini işitmemizi, duymamızı ve müşahede etmemizi bekliyor. Kulak verip dinleme sırasında huzur-u kalp içinde olmamızı "Ebu Saîd Harraz" şöyle izah ediyor: "Kur'an'ı dinlemenin ilk şekli Kur'an'ı sanki Resulullah okuyormuş gibi o hâleti ruhiye içerisinde olarak dinlemektir. Kur'an'ı dinlemenin ikinci şekli bu hâli biraz daha aşarak sanki Kur'an'ı Cebrâîl okuyormuş da biz dinliyormuşuz gibi dinlemektir. Kur'an'ı dinlemenin üçüncü şekli ise ikinci hâli de aşarak sanki Kur'an'ı Cenâb-u Hâk okuyor da biz dinliyormuşuz gibi dinlemektir." Buradan çıkan mana Hakk'ın işiten ve konuşan oluşuna dikkat çekilmekte ve bize o işitene layık lafızları ulaştırırken dikkatli olmamıza işaret edilmektedir. İşitme yönünden kulun bu sıfattan alacağı nasibi vardır. Alacağı dünyevî ve uhrevî haz vardır. Bu haz iki çeşittir. Kul, Allah (c.c.) her şeyi duyduğunu, onun için gizli kapaklı hiçbir şeyin olmadığını bildiği için dilini ona göre muhafaza eder. Bir nevi fren vazifesi gördürerek, kötü niyet ve teşebbüste bulunmaz. Kendisine verilen kulağın, yalnız Allah (c.c.) kelamını dinlemek için, Allah (c.c.) hoşuna giden şeyleri dinlemeye yöneltir. Allah (c.c.) kitabını dinler, onun Resulünün nasihat ve tavsiyelerini dinler. Allah (c.c.) ve onun Peygamberinin emir ve buyruklarının dile getirildiği sohbet toplantılarına katılarak, hidâyet yolları bulmak için ona gönülden

sarılır. Bir de madalyonun öbür tarafı var. Allah (c.c.) kendisine yönelenleri dinlediği gibi, isyan edenlerin kalpleri isyanda direnenlerin seslerini de kurdukları en ince noktasına kadar işiterek bilir. Onun ilmi her şeyi kuşatır. Hiçbir canlı ondan gizli tek bir söz edememiştir ve edemeyecektir. Bunu Âhiret'te ağzından çıkan her sözün karşısına getirildiğini görünce daha iyi anlayacaktır. Maide suresi, 76. âyette “Deki: Size zararda vermeyecek, yarar da vermeyecek, Allah (c.c.) dan başkasına mı kulluk ediyorsunuz? Her şeyi işiten ve bilen yalnız Allah (c.c.) dır.” diye buyrulmuştur. Her türlü eksiklik ve noksanlıktan münezzehe olan Allah (c.c.) her şeyi işiten, gören ve gözetendir. Kısaca özetleyecek olursak “Gönülden çıkan söz, başka gönüle girer.” bunu hiçbir zaman unutmamalıyız. Bir Allah (c.c.) dostunun şu veciz sözleri ile konumuzu noktalayalım:

Yâ Rabbî! Yakışır kudretine, yakışır devletine
Bizler ki her dem muhtâcız inâyetine
Vardır bizi, sana olan imanın lezzetine
Erdir bizi, yâ ilâhî “Semi” esmânın lezzetine
Sadettin KAPLAN

DİNİ HİKÂYE

Bir gün Resûlullah Efendimiz oturmuş idi. Cebrâîl (a.s) geldi. Cehennem kıssasını söyledi. Ümmet-i Muhammed'in günahkârlarının Cehennem'e gideceklerini söyledi. Resulullah buna çok üzüldü. Cihâr ı yâr-i güzîn 166 birbirine baktılar. Dediler, “ne dersiniz?” Ebu Bekir buyurdu: “Ben onların günahlarının yarısını götürürüm.” Ömer buyurdu: “Ben de yarısını götürürüm.” Osman buyurdu: “Ben Allah (c.c.) ya dua ederim. Ta beni onlara feda etsin. Beni o kadar büyük (iri) yapsın ki, Cehennem'de onların yerlerini doldurayım. Onlara girecek yer kalmasın.” Ali buyurdu: “Allah (c.c.) bana o kadar kuvvet versin ki, sıratın köşesini düz tutayım. Ta ki, onlar selâmetle sıratı geçsinler.” Allah (c.c.), Meryem suresi, 85. âyet-i kerîmesi'nde meâlen, “O gün müttekîleri 167 Rahmân huzurunda elçiler olarak haşr ederiz.” buyurmuştur. Âyeti Kerîmesi'ndeki “Vefd” kelimesi, sahabelerdir. Kıyamet günü olunca, Resulullah Efendimiz'in hizmetinde ve Ümmet-i Muhammed'in şefâatinde kıyam gösterirler. Kim ki farz namazı kılıp selâm verip namazdan çıktıktan sonra “Yâ Rabbî! Ebû Bekir es-Siddîk, Ömerü'l-Fârûk, Osmanu zi'n-nûreyn ve “Aliyy “ü'l- Murtazâ'ya rahmet et!” diye dua ederse, Allah (c.c.) o kimseye ne kadar mücrim ve günahkâr dahi olsa da rahmet eyler.